

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

**στα μέλη των ομάδων εργασίας που συγκροτούν
το δίκτυο ανταλλαγής απόψεων και ιδεών για**

**ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΣΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ**

ΑΣΤΕΡΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ, 19 Μαρτίου 2001

Τα νέα μέσα που προσφέρει η τεχνολογία της επικοινωνίας μεταβάλλουν τον πλανήτη μας από έναν αχανή χώρο με απρόσιτους ορίζοντες σε μια παγκόσμια γειτονιά. Συγχρόνως, η οικονομική δραστηριότητα σε μια χώρα επιδρά ταχύτατα σε άλλες, ακόμη και απομακρυσμένες, ενώ η σταδιακή κατάργηση συνόρων και εμποδίων εντείνει την παγκοσμιοποίηση.

Οι πολιτικές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και οι βίαιες συγκρούσεις που εκτυλίσσονται σε πολλά σημεία του πλανήτη, βρίσκονται στη βάση των μεγάλων μεταναστευτικών ρευμάτων της εποχής μας. Άνθρωποι διαφορετικών λαών και πεποιθήσεων έρχονται, μαζικά και ατομικά, σε επαφή μεταξύ τους.

Πώς θα μπορέσουν να επικοινωνήσουν με σεβασμό ο ένας για το πρόσωπο του άλλου; Πώς οι διαφορές τους θα λειτουργήσουν δημιουργικά και δεν θα γίνουν αιτία τριβών και συγκρούσεων;

Σ' αυτά τα μεγάλα προβλήματα της εποχής καλείται να δώσει απάντηση η προοδευτική διακυβέρνηση.

I.

Η διασφάλιση της διαφορετικότητας σε έναν κόσμο που αλλάζει με ραγδαίους ρυθμούς αποτελεί καίριο αίτημα για την προοδευτική διακυβέρνηση. Το αίτημα αυτό ανταποκρίνεται στην ανάγκη της διαρκούς ενίσχυσης των δικαιωμάτων καθενός σε μια ανοικτή κοινωνία ελευθερίας και αλληλεγγύης.

Η διαφορετικότητα συνδέεται άρρηκτα τόσο με την υπόθεση των δικαιωμάτων όσο και με την κοινωνική αλληλεγγύη. Αυτό το μήνυμα πρέπει να περάσουμε. Ο σεβασμός του «άλλου» σε μια κοινωνία με δικαιώματα και αλληλεγγύη δεν είναι

«παραχώρηση»: είναι ζωτικός όρος για την ύπαρξή της, και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε όλοι.

Η διαφορετικότητα φαίνεται να απειλείται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης με την ομογενοποίηση των επικοινωνιακών πρακτικών και προτύπων που συνοδεύουν την τελευταία. Αρκεί να σκεφθούμε τη διάδοση ενιαίας γλώσσας, ενιαίων κωδίκων και κοινών προτύπων σε βάρος των ιδιαιτεροτήτων κάθε πολιτισμού.

Η σχέση αντιπαράθεσης "διαφορετικότητα εναντίον παγκοσμιοποίησης" δεν είναι ωστόσο μονόδρομος. Μπορεί να αλλάξει και να μετατραπεί σε αρμονική σχέση, αν ιδίως προβάλλουμε ένα κρίσιμο στοιχείο: Η επικοινωνία αποδεικνύεται σήμερα κατ' εξοχήν δημιουργική διεργασία, όταν συνδέει τους διαφορετικούς, όσους δηλαδή έχουν αναπτύξει ιδιαίτερες ταυτότητες και στυλ ζωής και έχουν να "δώσουν" κάτι από τη διαφορετικότητά τους στον άλλο. Η επικοινωνία στο πλαίσιο μιας ισοπεδωτικής ομοιομορφίας θα οδηγούσε σε μια μηχανιστική κοινωνία, στην οποία η αυτονομία του ατόμου δεν θα είχε πια θέση. Η διαφορετικότητα αποτελεί ανάχωμα σε μια ισοπεδωτική επικοινωνία.

Η σκέψη αυτή οδηγεί στο εξής συμπέρασμα: ενώ στο παρελθόν η διαφορετικότητα ήταν αποτέλεσμα του απομονωτισμού, σήμερα αποτελεί προνομιακό αντικείμενο πολιτικής. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η νεοφιλελεύθερη πολιτική ευνοείται από την καταθλιπτική ομοιομορφία του *homo economicus*, μια ομοιομορφία ξένη προς την ιδιαιτερότητα των πολιτισμικών προτύπων. Η προοδευτική πολιτική αναδεικνύει τη διαφορετικότητα.

Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι μια γραμμική διαδικασία ισοπέδωσης της διαφορετικότητας. Ενώ η παγκοσμιοποίηση στο σύνολό της συνιστά μια αυθόρμητη και ασυντόνιστη διαδικασία που προωθείται από τις δυνάμεις της αγοράς, οι επιμέρους όψεις της, οι "περιφερειακές ολοκληρώσεις", συνιστούν

ελεγχόμενα πολιτικά φαινόμενα. Το γεγονός αυτό αποτελεί πλεονέκτημα για τη διατήρηση της διαφορετικότητας.

Πρέπει, εξάλλου, να συνεκτιμήσουμε δύο θετικά και ένα αρνητικό στοιχείο στη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και να δράσουμε ανάλογα. Τα θετικά στοιχεία είναι :

- α) Η τάση ενίσχυσης των αποκεντρωμένων πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο που ευνοείται σημαντικά από τις νέες τεχνολογίες.
- β) Η εύκολη αξιοποίηση στοιχείων διαφορετικής κουλτούρας, χάρις στην δυνατότητα πρόσβασης σε ένα μεγάλο όγκο πληροφοριών που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία.

Απέναντι σε αυτά τα δύο θετικά στοιχεία προβάλλει ως αρνητικό η εύκολη μετατροπή της διαφορετικής κουλτούρας σε απλή "μόδα". Στοιχείο που υιοθετείται κάποτε πρόσκαιρα με επιφανειακό τρόπο, χωρίς να οδηγεί όμως σε πραγματική ενίσχυση της διαφορετικότητας μέσα σε ένα κοινό πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Η διαφορετικότητα πρέπει να υπηρετεί την ουσιαστική επικοινωνία που διαφέρει από μια απλή μετάδοση πληροφοριών, στο πλαίσιο ενός κοινού χώρου συμβίωσης. Την υπερασπιζόμαστε λοιπόν, γιατί εμπλουτίζει τη γνώση και την εμπειρία μας για τον κόσμο, γιατί μας ανοίγει νέες δυνατότητες και όχι για να χωρίσουμε από τον "άλλο".

II

Η ένταση και η πίεση των μεταναστευτικών ρευμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο οφείλεται στην ανάγκη για επιβίωση και στην αναζήτηση καλύτερων όρων ζωής μακριά από την πατρική γη. Η πραγματικότητα αυτή δημιουργεί μία εκρηκτική δημογραφική, κοινωνική και πολιτική δυναμική.

Κάθε μεταναστευτική πολιτική πρέπει εν πρώτοις να λαμβάνει υπόψη τις αιτίες που προκαλούν και εντείνουν το φαινόμενο. Έτσι, η αναδιάρθρωση των οικονομικών λειτουργιών που έφερε η παγκοσμιοποίηση μέσω της κατάργησης των συνόρων στην κυκλοφορία των αγαθών και των κεφαλαίων αποτελεί βασική αιτία της έντασης του φαινομένου. Αλληπάλλληλα κύματα μεταναστών κατευθύνονται έτσι προς τις χώρες όπου συγκεντρώνεται η οικονομική δραστηριότητα και ο πλούτος.

Άλλη βασική αιτία είναι η πολιτική αστάθεια και οι διεθνείς κρίσεις που προκαλούν έξοδο μεγάλου αριθμού πολιτικών προσφύγων, οι οποίοι καταλήγουν τις περισσότερες φορές εκ των πραγμάτων να γίνουν μετανάστες. Αυτοί συγκεντρώνονται συνήθως στις χώρες του πλανήτη που παρέχουν περισσότερα εχέγγυα ασφάλειας, ελευθερίας και ευημερίας.

Το φαινόμενο αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας ιδίως για τις ανεπτυγμένες χώρες. Μία πρόκληση, η οποία αναμένεται να προσλάβει ολοένα και πιο έντονες διαστάσεις τα χρόνια που έρχονται. Ελπίζω βέβαια να μην φθάσουμε -όπως προσφυώς λέγεται- στο σημείο άλλοι άνθρωποι να μην τρώνε και άλλοι να μην κοιμούνται.

Πρώτη μέριμνα είναι η αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης αλλά και των παράνομων δραστηριοτήτων που συνδέονται με αυτήν, όπως η λαθρεμπορία και η εμπορία ανθρωπίνων όντων. Για το σκοπό αυτό είναι επιβεβλημένη η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης.

Είναι απαράδεκτη η επανεμφάνιση στις μέρες μας της ανθρωπίνης δουλείας, τη στιγμή μάλιστα που η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί οικουμενικό αίτημα, να υπάρχουν άνθρωποι που στερούνται τη δυνατότητα να ορίσουν τον ίδιο τον εαυτό τους. Η πολιτική μας πρέπει λοιπόν να αποσκοπεί σταθερά στη δημιουργία οργανωμένων και νομίμων διαύλων μετανάστευσης.

Μια προοδευτική διακυβέρνηση πρέπει να αποβλέπει στην ανθρωποκεντρική αντιμετώπιση της μετανάστευσης. Η μετανάστευση αποτελεί άλλωστε για κάθε σύγχρονη κοινωνία μία στιγμή δοκιμασίας. Πρέπει, γι' αυτό, η πολιτεία και η κοινωνία να είναι εξοπλισμένες με πρόσφορους μηχανισμούς για να διευθετούν απρόβλεπτες αλλαγές, εντάσεις και ανατροπές στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και τελικά πολιτικό ιστό μιας χώρας.

Η απόδοση των δεινών μιας κοινωνίας, από την έκπτωση των ηθών έως την αύξηση της εγκληματικότητας, στους ξένους αποτελεί εκδήλωση ξενοφοβική, κάποτε μάλιστα και ρατσιστική. Για τους λόγους αυτούς ορισμένοι πιστεύουν ότι οι ξένοι συνιστούν απειλή. Η ενσωμάτωσή τους αποδεικνύεται έτσι διεργασία εξαιρετικά δυσχερής, σύνθετη και όχι απαλλαγμένη κινδύνων. Όμως, όλοι αυτοί οι άνθρωποι είναι πια εδώ, ζουν ανάμεσά μας. Χρησιμοποιούν τα ίδια μέσα για την επιβίωση και την προκοπή τους.

Το κύριο διακύβευμα για μια προοδευτική διακυβέρνηση συνίσταται στη διαμόρφωση μίας κατάλληλης πολιτικής για την ενσωμάτωση των αλλοδαπών στην κοινωνία μιας χώρας και την εγγύηση ενός minimum καθεστώτος απόλαυσης δικαιωμάτων για τους μετανάστες.

Ζωτικοί παράγοντες για την επιτυχία της μεταναστευτικής πολιτικής είναι:

- οι βιώσιμες συνθήκες και η ανεκτική συμπεριφορά των πολιτών της φιλοξενούσας χώρας, καθώς και
- η θετική παρουσίαση των πλεονεκτημάτων μιας πλουραλιστικής κοινωνίας εκ μέρους των πολιτικών ηγετών και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης.

Τέλος, η μετακίνηση πληθυσμιακών ομάδων και τα μεταναστευτικά ρεύματα μπορούν με προσεκτική αντιμετώπιση να μετατραπούν σε σημαντικό εφελτήριο περιφερειακής οικονομικής αλλά και κοινωνικής ανάπτυξης τόσο των χωρών προέλευσης όσο και των χωρών υποδοχής.

Προκειμένου να συγκρατήσουν το μεταναστευτικό ρεύμα φυγής, οι χώρες προέλευσης, οι οποίες είναι συνήθως αναπτυσσόμενες, έχουν ανάγκη σύντονης και βιώσιμης αναπτυξιακής ώθησης. Οι άνθρωποι θα κρατηθούν έτσι στον τόπο τους. Γι' αυτό απαιτούνται κίνητρα. Ορισμένες φορές θα αρκούσαν μάλιστα ακόμη και στοιχειώδη.

Οι χώρες υποδοχής, έχοντας αποσπάσει τη συναίνεση εκ μέρους των ντόπιων κοινωνικών εταίρων για ενσωμάτωση, μπορούν να απαντήσουν ικανοποιητικά σε ανάγκες της αγοράς εργασίας για ειδικευμένο και ανειδίκευτο προσωπικό. Μπορούν ακόμη να δημιουργήσουν ευπρόσδεκτες ευκαιρίες επικοινωνίας σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

III

Αυτό ακριβώς είναι και το τελικό ζητούμενο για μια προοδευτική διακυβέρνηση: με ποιές πολιτικές επιλογές θα δημιουργήσουμε ευνοϊκές προϋποθέσεις για ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων διαφορετικής κουλτούρας και πώς θα μετατρέψουμε τις αιτίες σύγκρουσης σε αφορμές δημιουργίας.

Σε ένα κόσμο που κινδυνεύει από ισοπεδωτική ομοιομορφία κοινών προτύπων και απειλείται από αλληπάλληλα κύματα μετανάστευσης, καλούμαστε να ανταποκριθούμε, έχοντας στο κέντρο του σχεδιασμού μας και της δράσης μας τον άνθρωπο και την ειρηνική προκοπή των κοινωνιών μας.-

Progressive Governance

The new means provided by the communication technology transform our planet from a wide place of unlimited horizons to a universal neighbourhood. At the same time, a country's economic activity affects rapidly other countries, even remote ones, while the gradual lifting of barriers and obstacles intensify globalisation.

The political changes worldwide during the last decades, as well as the violent conflicts currently going on in many places of the planet, are the basis for the great migration currents of our time. Different people of different beliefs and mentality contact each other both as a group and individually.

How will they be able to communicate with respect for one another? How will their differences be able to function creatively and not to cause tensions and conflicts?

Progressive governance is called to provide an answer for these great problems of our time.

I

The promotion of diversity in a rapidly changing world is a crucial concern for the progressive governance. This concern corresponds to the need to constantly reinforce the rights of all in an open society based on freedom and solidarity.

Diversity is seamlessly joined both with the issue of rights and with social cohesion. We have to strive to get this message across. The respect of "otherness" in a society of rights and solidarity is not a "concession": it is a vital condition for its continued existence and we all have to realize that.

Diversity appears to be at risk from globalisation, through its homogenisation of communication modes and practices. We may point to the spread of a uniform language, of uniform codes and uniform standards as working to the detriment of the unique features of each culture.

However, the antagonistic relationship, “diversity *versus* globalisation”, is not the only way. It can be transformed into a harmonious link, especially once we outline in a crucial element: Nowadays communication can especially be creative if it connects those who are different; those who have developed distinct identities and ways of life and have something new to offer to each other. Communication within the framework of a dull uniformity would only lead to a mechanistic society, in which personal autonomy would no longer have a place. Diversity constitutes the barricade against a flattening communication.

This argument leads to the following conclusion: while in the past diversity was an outcome of isolation, today it is a privileged policy target. We must not forget that neoliberal politics, are favoured by the depressing uniformity of *homo economicus*, a kind of uniformity foreign to the specificity of cultural models. Progressive politics highlight diversity.

Globalisation is not a linear process to flatten diversity. It is true that globalisation as a whole constitutes a spontaneous, uncoordinated process promoted by market forces. Nevertheless, its side manifestations, the “regional integrations”, constitute controlled political phenomena. This fact comes as an advantage for the preservation of diversity.

We should however, appreciate two positive and one negative element of the globalisation process and act accordingly: The positive elements are:

- a) The tendency to reinforce decentralized initiatives on a local level, which is significantly favoured by new technologies.
- b) The easy incorporation of elements of different cultures (e.g. music, cinema etc) enabled by the easy access to a great volume of information provided by modern technology.

Opposite to those elements, we may note as a negative one the facile conversion of the different culture into simple “fashion”. An element which is usually adopted superficially and temporarily, without leading to a genuine reinforcement of diversity within a common multicultural environment.

Diversity should serve essential communication which differs from a simple exchange of information within a common cohabitation space. We therefore, defend diversity because it enriches our knowledge and experience of the world, because it opens up new possibilities, *not* in order to be separated from the “Other”.

II

The extent and pressure of migration currents worldwide is due to the need for survival and the quest of better living conditions away from ancestral lands. This reality gives rise to an explosive demographic, social and political dynamic.

Every immigration policy must in the first instance take into account the causes that underlie and fuel the phenomenon. In this way, the restructuring of economic functions, that globalisation created by lifting the barriers in the movement of goods and capital, is a root cause of the intensity of the phenomenon. Successive waves of immigrants head towards countries where economic activity and wealth are concentrated.

Another root cause is political instability and the international crises that cause the exit of a large number of asylum seekers, most of whom end up by becoming immigrants. They congregate in those countries of our planet that can offer more guarantees of security, liberty and well-being.

This phenomenon constitutes one of the largest challenges of our era, especially for the developed countries. A challenge which is expected to continue growing in the coming years. I hope indeed that we will never reach the point – as some say – where some people cannot eat and other people cannot sleep.

Our first care is to face up to the problem of illegal immigration, as well as to the related illegal activities, such as the trafficking of human beings. For this purpose, cooperation with the source countries is essential.

The re-emergence in our days of human bondage is unacceptable; at a time when the protection of human rights is a universal demand, there exist people who are denied

the possibility to decide for themselves. Our policy therefore should steadily aim towards the creation of organized and legal immigration channels.

Progressive governance must aim to an anthropocentric approach when dealing with immigration. In any case, immigration constitutes for every society a testing moment. It is for this reason that the state and the society should be supplied with the appropriate mechanisms to deal with unforeseen changes, tensions and reversals in the economic, social, cultural and ultimately political structure of our society.

The attribution exclusively to foreigners of all the ills of a society, from falling morals to the increase of the crime rate, constitutes a manifestation of xenophobia, and frequently of racism. For these reasons some believe that immigrants constitute a threat. Their integration proves thus to be an extremely difficult process, complicated and not devoid of dangers. Nevertheless, these are people who are here now, who now live among us. They more or less use the same means for their survival and advance.

The main task for progressive governance lies in the definition of an appropriate policy for the integration of foreigners in a country's society and the guarantee of a minimum status for enjoyment of rights by immigrants.

Vital factors for the success of immigration policy are the following:

- Bearable conditions and tolerant behavior on the part of the host country's citizens.
- Positive assessment of the benefits of a pluralistic society on the part of political figures and opinion leaders.

Finally, the movement of population groups and migration currents may, with the right approach, be transformed into important springboards for regional economic and social development, both for the source countries and for the host countries.

In order to restrain the migration flow, source countries, which are usually developing countries, need a concentrated and sustainable development push. In this way people

will remain where they are. For this we need incentives; in certain cases even very basic things could be enough.

The host countries, having secured the consent for integration on the part of the local social partners, will be in a position to respond satisfactorily to the needs of the labour market for skilled and unskilled workers. They can also create the opportunities of communication in a multicultural society.

III

This is exactly the outmost goal for a progressive governance: with which political choices we will create positive preconditions for the essential communication between people of different culture and how we will transform the causes of conflicts into creative grounds.

In a world that is in danger by the flattening uniformity of common prototypes and is threatened by successive waves of migration, we are called to respond having in the centre of our planning and of our actions the man and the peaceful progress of our societies.

Athens, 19 March 2001

Dis.Y/MetafrasiOmiliiasPM.doc/16.3.01/p.1-5/tp